

เลขที่โครงการวิจัย.....

สจ.01

แบบเสนอโครงการวิจัย ประจำปี 2562

ชื่อโครงการ

(ภาษาไทย) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

(ภาษาอังกฤษ) participation of people per management garbage of Case Study : Nongkrod Sub-District Citynakhonsawan Ditrect Nakhonsawan Province

หน่วยงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

1. ลักษณะโครงการวิจัย

☒ โครงการวิจัยใหม่

ความสอดคล้องของโครงการวิจัย

1) ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)

ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2) ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2560 – 2564)

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 ส่งเสริมกลไกและกิจกรรมการนำกระบวนการวิจัย ผลงานวิจัย องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีจากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม โดยความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ

3) ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ

การสร้างความรู้เชิงนโยบายและสังคมอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4) ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2560 – 2569 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมและพัฒนาบริการสาธารณะของท้องถิ่น ที่มีคุณภาพเพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับภารกิจและทิศทางการพัฒนาของประเทศ ผลงานของโครงการนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ใน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☒ เชิงนโยบาย เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการองค์การได้

☒ เชิงวิชาการ เพื่อให้ผู้สนใจศึกษาในเรื่องที่เทียบเคียงกันได้ศึกษาและนำไปต่อยอดต่อไป

☒ เชิงพื้นที่ พัฒนาท้องถิ่น การบริหารจัดการคน

2. องค์ประกอบในการจัดทำโครงการวิจัย

1) ผู้รับผิดชอบ (คณะผู้วิจัย บทบาทของนักวิจัยแต่ละคนในการทำวิจัย และสัดส่วนที่ทำการวิจัย (%))

รายละเอียดของหัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) กนกทิพย์ บำรุงศรี

(ภาษาอังกฤษ) Kanoktip Bamrungsri

สถานที่ทำงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เจ้าพระยา

โทรศัพท์ / E-mail Address 0869276800 / nokkanoktip@hotmail.com

หน้าที่หรือความรับผิดชอบในโครงการ หัวหน้าโครงการ

เวลาที่ใช้ในโครงการวิจัย ระหว่างเดือน มิถุนายน 2562– พฤษภาคม 2563

สัดส่วนที่ทำการวิจัย (%) 70%

รายละเอียดของผู้ช่วยนักวิจัย

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) กัลยาณี เขียวหลง

(ภาษาอังกฤษ) kunlayanee khaiwlong

สถานที่ทำงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เจ้าพระยา

โทรศัพท์ / E-mail Address 0652429419 / kunlayaneeenat@hotmail.com

หน้าที่หรือความรับผิดชอบในโครงการ ผู้ช่วยนักวิจัย

เวลาที่ใช้ในโครงการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล

สัดส่วนที่ทำการวิจัย (%) 30%

รายละเอียดของนักวิจัยที่ปรึกษา –ไม่มี-

2) ประเภทการวิจัย การวิจัยพื้นฐาน / การวิจัยประยุกต์

3) สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย: รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์

4) คำหลัก (Keyword) ของโครงการวิจัย: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การจัดการขยะมูลฝอย, ขยะมูลฝอย

5) ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ขยะเป็นปัญหาสำคัญของมนุษยชาติ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติได้เข้ามาเป็นหน่วยงานกลางที่ประสานความร่วมมือของประเทศต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาขยะล้นเมืองด้วยการกำหนดให้มีโครงการวันรณรงค์เพื่อโลกสะอาดเป็นครั้งแรกในปี 1993 เพื่อเชิญชวนให้ทุกประเทศได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขยะในชุมชนของตน ทำให้ทุกคนได้เกิดความตระหนักถึงปัญหาขยะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะ การกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนมีอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างหนึ่งซึ่งแสดงถึงการขาดความรับผิดชอบของคนไทย คือ ประชาชนมักทิ้งภาชนะที่ให้กับเจ้าพนักงานทำความสะอาดไม่ร่วมมือในการลด และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ การแก้ไขปัญหาขยะจึงไม่ควรมองไปที่เรื่องของส่วนรวมเพียงอย่างเดียว แต่ควรมองย้อนกลับมาที่ตัวบุคคลเป็นหลักสำหรับแนวทางที่แก้ปัญหามูล

ล้นเมืองในภาคประชาชนนั้นสามารถใช้หลักการ 4Rs สร้างจิตสำนึกต่อสังคม ได้แก่ 1) ลดการใช้ ลดการบริโภคสินค้าที่ฟุ่มเฟือยใช้อย่างประหยัด และใช้เท่าที่จำเป็น 2) การซ่อมแซมการซ่อมแซมวัสดุสิ่งของที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ดีใช้งานได้นาน ไม่ต้องทิ้งเป็นขยะ หรือต้องสิ้นเปลืองซื้อใหม่ 3) การใช้ซ้ำ การนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า 4) การนำกลับมาใช้ใหม่ การนำขยะมาแปรรูป เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ การลดขยะด้วยวิธีการเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดียิ่งขึ้น โดยประชาชนควรให้ความสนใจ มีการตระหนักและรับรู้ถึงปัญหาของขยะในสถานการณ์ปัจจุบันและที่จะขยายตัวในอนาคตอีกทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีการจัดโครงการรณรงค์พร้อมช่วยเหลือเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้น (วิกรม กรมดิษฐ์, 2554)

การขยายตัวของชุมชนเมืองและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายพื้นที่ได้ประสบปัญหาไม่สามารถจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสม และเกิดความขัดแย้งในการดำเนินการ ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจำเป็นจะต้องได้รับการจัดการที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้ปัญหายขยายตัวและรุนแรงยิ่งขึ้น เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550) โดยกฎหมายได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลดังนี้ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 50 กำหนดว่าภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ต้องทำในเขต อบต. ดังต่อไปนี้ (3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล” (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

การจัดการขยะในปัจจุบันนั้น คือการทำให้ขยะเหลือน้อยที่สุดและบำบัดที่เสียด้วยเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีประชากรแฝงอยู่เป็นจำนวนมาก ที่ผ่านมามีปริมาณขยะชุมชนเริ่มมีปัญหามากขึ้น ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ไม่รับรู้ถึงผลกระทบที่จะตามมา เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรดไม่มีที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ได้นำขยะไปฝังกลบในบริเวณเดียวกันกับเทศบาลนครสวรรค์ ซึ่งปัจจุบันขยะเกิดขึ้นวันละ 200 ตัน/วัน รวมทั้งปริมาณขยะบ่อฝังกลบที่สะสมอยู่มากถึง 610,000 ตัน ด้วยปริมาณขยะมีอัตราการเพิ่มอย่างรวดเร็ว ทำให้พื้นที่บ่อฝังกลบไม่สามารถรองรับขยะได้ ปัจจุบันจึงใช้วิธีการเทกองทับลงบนพื้นที่บ่อฝังกลบเดิม ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหามลภาวะทางกลิ่น ซึ่งเป็นพาหะนำโรคติดต่อ ทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ชุมชนและบริเวณใกล้เคียง จึงจำเป็นต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอย สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดขยะให้น้อยที่สุดสามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ ประชาชนสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยลงได้จะส่งผลให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี สุขภาพอนามัยของประชาชนมีสุขภาพที่ดี สภาพภูมิทัศน์มีความสวยงาม รวมถึงได้ประโยชน์จากการคัดแยกขยะนำไปขายเป็นการเพิ่มรายได้ในครอบครัว และการนำกลับมาใช้ใหม่ทำให้เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายได้อีกด้วย ประชาชนได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ พร้อมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนใน

การลดและแยกขยะอย่างเป็นรูปธรรม (กรมควบคุมมลพิษ, 2554) จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการยิ่งขึ้นต่อไป

6) วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

6.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

6.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

6.3 เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

7) ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชากร ประชาชนในเขตพื้นที่บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 17 หมู่บ้าน จำนวน 12,020 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ ศึกษาพื้นที่หมู่บ้านในเขตบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 17 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านทัพชุมพล บ้านเนินประตู บ้านสันติธรรม บ้านดอนวัด บ้านหนองปรือ บ้านดอนใหญ่ บ้านหนองเบน บ้านหนองโรง บ้านศรีอุทุมพร บ้านหนองตะโก บ้านถนนโค้ง บ้านหนองเขนง บ้านบ่อพะยอม บ้านหินก้อน-วังเลา บ้านผาแดง บ้านหนองกระทุ่ม และบ้านดงสำราญ

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ตามแนวคิดของ (Cohen & Uphoff, 1980, p.222) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และจัดลำดับความสำคัญความต้องการของประชาชนในชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานโครงการหรือกิจกรรม การรับรู้ข่าวสารและวิธีการแนวทางการบริหารจัดการขยะ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม รณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน มีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะและใช้ถุงผ้า หรือปิ่นโตมาซื้อสินค้า เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก และกล่องโฟม เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอย เช่น ขวดพลาสติก ขวดแก้ว หรือถุงพลาสติกที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ นำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนมาทิ้งลงถัง

ขยะ มีการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน แล้วนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ และไม่ทิ้งขยะลงลำคลองหรือใต้ถุนบ้านทำให้ลำคลองสะอาด

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง คือ ประชาชนเข้าร่วมในการตรวจสอบติดตาม ประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอย ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอย และมีการตรวจสอบรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอย

8) ทฤษฎี สมมติฐาน (ถ้ามี) กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง / กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ครั้นนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1) การมีส่วนร่วม คือ เป็นกระบวนการทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้เข้ามามีส่วนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์ปัญหาการแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การประสานความร่วมมือ การติดตามตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินการ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใด อันเป็นการแก้ไขปัญหา มูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของชุมชนหรือท้องถิ่นของตน เพื่อให้บรรลุตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิดการป้องกัน แก้ไข และจัดการได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2556)

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญและแสดงออกซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด นับว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญยิ่งต่อผลการพัฒนา เพราะนั่นหมายถึงการที่ประชาชนมีความตระหนักร่วมกันในปัญหาของชุมชน และมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบที่พึงมีร่วมกันในการแก้ปัญหาการพัฒนาแนวใหม่นั้น ได้ใช้การบริหารจัดการแนวยุทธศาสตร์ในการพัฒนาซึ่งถือว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชน และการพึ่งตนเองเป็นหลักการและวิธีการบริหารการพัฒนาที่มีความสำคัญยิ่ง ต่อความสำเร็จของการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขจึงมีความสำคัญที่ควรต้องศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามแนวคิดของ ตามแนวคิดของ (Cohen & Uphoff, 1980, p.222) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2) การบริหารจัดการ คือ ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะ ทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว (ถนัด เดชทรัพย์, 2550: 19) ทั้งนี้การใช้ศาสตร์และศิลป์ของบุคคลร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมหรืองานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการ และทรัพยากรทางการบริหารเป็นปัจจัยอย่าง

ประหยัดและให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ผู้บริหารจะบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของทฤษฎีและหลักการบริหาร เพื่อจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการทำงาน สถานการณ์และสิ่งแวดล้อม จึงพูดได้ว่าผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ คือ ผู้ที่สามารถประยุกต์เอาศาสตร์การบริหารไปใช้ได้อย่างมีศิลปะนั่นเอง

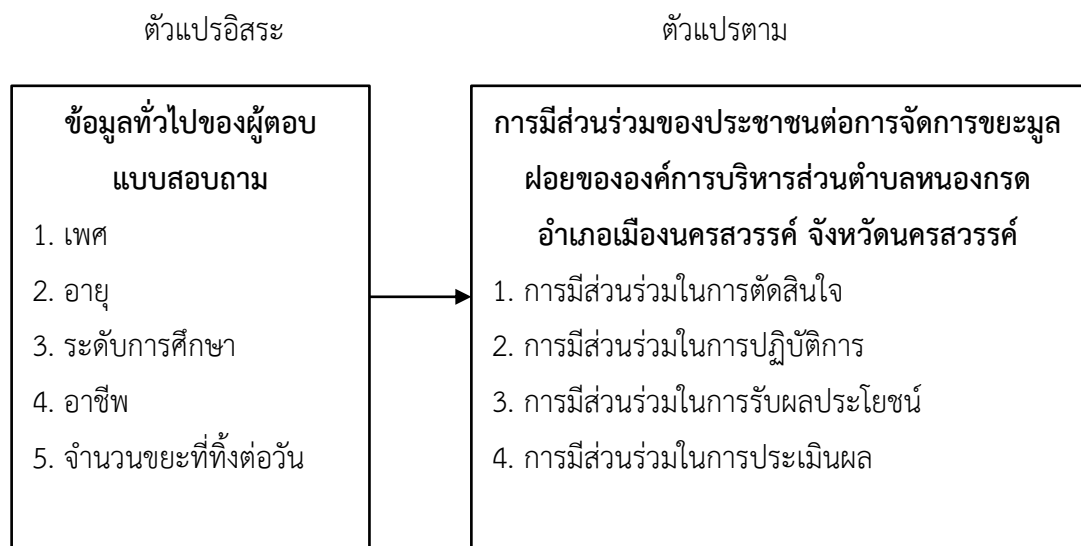
การจัดการขยะมูลฝอย เป็นหลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการควบคุม การทิ้งการเก็บชั่วคราว การรวบรวม การขนถ่ายและการขนส่งการแปลงรูปและการกำจัดขยะมูลฝอย โดยจะคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดในทางสุขอนามัย เศรษฐศาสตร์วิศวกรรม ความสวยงามการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และที่สำคัญที่สุด คือ การยอมรับของสังคมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยวิชาการในหลาย ๆ ด้าน ประกอบกัน ได้แก่ การบริหารการเงินกฎหมายการวางแผน และวิศวกรรม โดยวิธีการจัดการที่ได้จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในทุกแง่มุม เช่น การเมืองการจัดผังเมือง เศรษฐกิจศาสตร์สาธารณสุข สังคม วิศวกรรม ฯลฯ กิจกรรมทั้งหลายในการจัดการขยะมูลฝอยอันเริ่มตั้งแต่การทิ้งขยะมูลฝอยจนกระทั่งถึงการกำจัดขยะมูลฝอย

สมมติฐาน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

9) การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม คือ เป็นกระบวนการทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้เข้ามามีส่วนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์ปัญหาการแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การประสานความร่วมมือ การติดตามตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินการ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใด อันเป็นการแก้ไขปัญหา มูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของชุมชนหรือท้องถิ่นของตน เพื่อให้บรรลุตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิดการป้องกัน แก้ไข และจัดการได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2556)

เจริญ ภัทสยะ (2540) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's participation) หรือการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง ความพร้อมและโอกาสที่ทั้งฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายประชาชนหรือชุมชน ยอมรับผิตชอบและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และยังได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทัศนะที่แตกต่างกันอีก 4 ความหมาย คือ

1) การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการของประชาชน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้ที่อยู่ในวงนอกระบบราชการได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากรและสถาบันต่าง ๆ ตามสภาวะสังคมที่เป็นอยู่

2) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาความสามารถของตนเอง ในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคมและในการมีส่วนร่วม ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

3) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

4) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาส และได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญและแสดงออกซึ่งวิธีการแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

ทองคำดี คุ่มไข่น้ำ (2546) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหาตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

2) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาส และได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ

แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญและแสดงออกซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาและลงมือปฏิบัติ โดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

นเรศ สงเคราะห์สุข (2541) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการได้แก่การวิจัยการวางแผนการตัดสินใจในการดำเนินงานการบริหารจัดการการติดตามและประเมินผลตลอดจนการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการพัฒนาหรือการบริหารจัดการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นว่ามีความสำคัญยิ่งต่อผลการพัฒนา เพราะนั่นหมายถึงการที่ประชาชนมีความตระหนักร่วมกันในปัญหาของชุมชน และมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบที่พึงมีร่วมกันในการแก้ปัญหาการพัฒนาแนวใหม่นั้น ได้ใช้การบริหารจัดการแนวยุทธศาสตร์ในการพัฒนาซึ่งถือว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชน และการพึ่งตนเองเป็นหลักการและวิธีการบริหารการพัฒนาที่มีความสำคัญยิ่ง ต่อความสำเร็จของการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขจึงมีความสำคัญที่ควรต้องศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้

วันชัย วัฒนศัพท์ (2554) ให้ความหมายกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เป็นกระบวนการซึ่งสาธารณชนมีความเป็นห่วงกังวลมีความต้องการ และมีทักษะที่มีส่วนร่วมกับรัฐในการตัดสินใจกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้น และได้รับการสนับสนุนจากสาธารณะชนทั้งการให้ข้อมูลต่อสาธารณชน และสาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอในนโยบายของรัฐในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คน

อรทัย กิกผล (2559) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงกระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะแลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

สุฤษดี ธัญกิจจานุกิจ (2547) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานพัฒนาในลักษณะของการเข้าร่วมการจัดการตั้งแต่เข้าร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามการประเมินผลในรูปของชุมชนที่ได้ประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนาจากการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen & Uphoff (1980, p.222) ประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และจัดลำดับความสำคัญความต้องการของประชาชนในชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานโครงการหรือกิจกรรม การรับรู้ข่าวสารและวิธีการแนวทางการบริหารจัดการขยะ

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม รณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน มีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะและใช้ถุงผ้า หรือปิ่นโต มาซื้อสินค้า เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก และกล่องโฟม เป็นต้น

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอย เช่น ขวดพลาสติก ขวดแก้ว หรือถุงพลาสติกที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ นำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนมาทิ้งลงถังขยะ มีการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน แล้วนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ และไม่ทิ้งขยะลงลำคลองหรือใต้ถุนบ้านทำให้ลำคลองสะอาด

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง คือ ประชาชนเข้าร่วมในการตรวจสอบติดตาม ประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอย ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอย และมีการตรวจสอบรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอย

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เริ่มตั้งแต่กระบวนการคิด การตัดสินใจ การปฏิบัติหรือการดำเนินการ การร่วมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น และการติดตามและประเมินผล โดยการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล เพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม ตลอดจนสนับสนุนให้มีการติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญและแสดงออกซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด นับว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญยิ่งต่อผลการพัฒนา เพราะนั่นหมายถึงการที่ประชาชนมีความตระหนักร่วมกันในปัญหาของชุมชน และมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ร่วมกันในการแก้ปัญหาการพัฒนาแนวใหม่นั้น ได้ใช้การบริหารจัดการแนวยุทธศาสตร์ในการพัฒนาซึ่งถือว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชน และการพึ่งตนเองเป็นหลักการและวิธีการบริหารการพัฒนาที่มีความสำคัญยิ่ง ต่อความสำเร็จของการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนให้น่าอยู่

2) แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการ

การบริหาร บางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ถ้าเป็นหน่วยงานภาคเอกชน หมายถึงของหน่วยงานและ/หรือ บุคคล) ที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น (1) การบริหารนโยบาย (Policy) (2) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) (3) การบริหารคุณธรรม (Morality) (4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) (5) การวางแผน (Planning) (6) การจัดองค์การ (Organizing) (7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) (8) การอำนวยการ (Directing) (9) การประสานงาน (Coordinating) (10) การรายงาน (Reporting) และ (11) การงบประมาณ (Budgeting) เช่นนี้ เป็นการนำ “กระบวนการบริหาร” หรือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า แฟ้มส์-โพสคอร์ต (PAMS-POSDCoRB) แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2545)

อาจให้ความหมายได้อีกว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับ คน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น (1) การบริหารคน (Man) (2) การบริหารเงิน (Money) (3) การบริหารวัสดุอุปกรณ์

(Material) (4) การบริหารงานทั่วไป (Management) (5) การบริหารการให้บริการประชาชน (Market) (6) การบริหารคุณธรรม (Morality) (7) การบริหารข้อมูลข่าวสาร (Message) (8) การบริหารเวลา (Minute) และ (9) และการบริหารการวัดผล (Measurement) เช่นนี้ เป็นการนำ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า 9M แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2545)

อนันต์ เกตุวงศ์ (2523) ให้ความหมายการบริหารว่า เป็นการประสานความพยายามของมนุษย์ (อย่างน้อย 2 คน) และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการ (อนันต์ เกตุวงศ์, การบริหารการพัฒนา

ไพบุลย์ ช่างเรียน (2532) ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึง ระบบที่ประกอบไปด้วย กระบวนการในการนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุและคนมาดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ติน ปรัชญพทุทธ์ (2535) มองการบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการโดยหมายถึง กระบวนการนำเอาการตัดสินใจ และนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจหมายถึง เกี่ยวข้องกับการนำเอา นโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

บุญทัน ดอกไธสง (2537) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มี ประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือการจัดการเพื่อผล กำไรของทุกคนในองค์กร

การจัดการ (management) ซึ่งนิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการ จัดตั้งเพื่่มงแสวงหากำไร (profits) หรือกำไรสูงสุด (maximum profits) สำหรับผลประโยชน์ที่จะตกแก่ สาธารณะถือเป็นวัตถุประสงค์รองหรือเป็นผลพลอยได้ (by product) เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงแตกต่างจาก วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลาย (public services) แก่ประชาชน การบริหารภาครัฐทุกวันนี้หรืออาจเรียกว่า การบริหารจัดการ (management administration) เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจมากขึ้น เช่น การนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด (Chief Executive Officer) หรือ ซีอีโอ (CEO) มาปรับใช้ในวงการ การบริหารราชการด้วยความรวดเร็ว การลดพิธีการที่ไม่จำเป็น การลดขั้นตอน การปฏิบัติราชการ และการจงใจด้วยการให้รางวัลตอบแทน เป็นต้น นอกเหนือจากการที่ภาครัฐได้เปิดโอกาส ให้ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจเข้ามารับสัมปทานจากภาครัฐ เช่น ให้สัมปทานโทรศัพท์มือถือ การขนส่ง เหล้า บุหรี่ อย่างไรก็ดี ภาคธุรกิจก็ได้ทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะหรือประชาชนได้เช่นกัน เช่น จัดโครงการคืนกำไร ให้สังคมด้วยการลดราคาสินค้าขายสินค้าราคาถูก หรือการบริจาคเงินช่วยเหลือสังคม เป็นต้น

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548) กล่าวว่า วั้วว่า การบริหารจัดการ (management administration) การบริหารการพัฒนา (development administration) แม้กระทั่งการบริหารการบริการ (service administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่างชัดเจนมีอย่างน้อย 3 ส่วน คือ หนึ่ง ล้วนเป็น แนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติ ราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ สอง มีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การคิด (thinking) หรือการวางแผน (planning) การดำเนินงาน (acting) และการประเมินผล (evaluating) และ สาม มีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพ

ชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงเพิ่มขึ้น สำหรับส่วนที่แตกต่างกัน คือ แต่ละคำมีจุดเน้นต่างกัน กล่าวคือ การบริหารจัดการเน้นเรื่องการนำแนวคิดการจัดการของ

ถนัด เดชทรัพย์ (2550: 19) กล่าวว่า การบริหารจัดการ คือ ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ เป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ของบุคคลร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมหรืองานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการ และทรัพยากรทางการบริหารเป็นปัจจัยอย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ผู้บริหารจะบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของทฤษฎีและหลักการบริหาร เพื่อจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการทำงาน สถานการณ์และสิ่งแวดล้อม จึงพูดได้ว่าผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ คือ ผู้ที่สามารถประยุกต์เอาศาสตร์การบริหารไปใช้ได้อย่างมีศิลปะนั่นเอง

การจัดการขยะมูลฝอย เป็นหลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการควบคุม การทิ้งการเก็บชั่วคราว การรวบรวม การขนถ่ายและการขนส่งการแปรรูปและการกำจัดขยะมูลฝอย โดยจะคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดในทางสุขอนามัย เศรษฐศาสตร์วิศวกรรม ความสวยงามการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และที่สำคัญที่สุด คือ การยอมรับของสังคมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยวิชาการในหลาย ๆ ด้าน ประกอบกัน ได้แก่ การบริหารการเงินกฎหมายการวางแผน และวิศวกรรม โดยวิธีการจัดการที่ได้จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในทุกแง่มุม เช่น การเมืองการจัดผังเมือง เศรษฐกิจศาสตร์สาธารณสุข สังคม วิศวกรรม ฯลฯ กิจกรรมทั้งหลายในการจัดการขยะมูลฝอยอันเริ่มตั้งแต่การทิ้งขยะมูลฝอยจนกระทั่งถึงการกำจัดขยะมูลฝอย

3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด จำนวน 303 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test และใช้สถิติ One-way ANOVA หากพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least significant difference test) ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ประชาชนให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับ

มาก และอันดับสุดท้ายคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อยผลการทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบลต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

พระมหานิพันธ์ ปริบุญโญ (เชียงใหม่) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม 3) เพื่อน าเสนอรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนกอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในชุมชนทุ่งลูกนกได้เข้ามามีส่วนรวมในการพัฒนาชุมชนในการจัดการขยะ โดยภาพรวมในด้านต่างๆ เป็นอย่างดีมาก เริ่มตั้งแต่ร่วมค้นหาปัญหาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางต่างๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไข้ปัญหาของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เกิดจากการรวมกลุ่มความต้องการที่มาจากพื้นฐานความต้องการของคนในชุมชน ด้วยมีการแลกเปลี่ยนรับรู้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยมีการประชุมในระดับหมู่บ้าน ชุมชน เป็นประจำ เพราะข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับจากประชาชน จะสะท้อนให้เห็นความต้องการและการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้น จึงทำให้ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนต่อคนในชุมชนเป็นอย่างมาก เมื่อกิจกรรมเกิดจากความต้องการของคนในชุมชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมจึงทำให้การตอบสนองของการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำจัดขยะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สุริยะ หาญหิษย์ และ จันทรฉาย จันทรลา (2561) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอยะบะดาล จังหวัดลพบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำานารายณ์ 2) ศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ และ 3) เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอยะบะดาล จังหวัดลพบุรี วิธีการศึกษา คือ 1) ใช้แบบสอบถามกับประชาชนของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ จำนวน 380 คน และ 2) ใช้แบบสัมภาษณ์กับเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชน จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า การจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชนอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะกับการจัดการขยะในครัวเรือนโดยรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอยะบะดาล จังหวัดลพบุรีมีส่วนประกอบคือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

นัยนา เดชะ (2557) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลเลม็ด อำเภอยะบะดาล จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การกำจัดมูลฝอยของ

ประชาชน การมีส่วนร่วมในการกำจัดมูลฝอยของประชาชน และหาแนวทางและมาตรการในการกำจัดมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเดิม จำนวน 306 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการมูลฝอยจำนวน 49 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ การสังเกต และการประชุมเชิงปฏิบัติการ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ content analysis ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่เหมาะสมมีการทิ้งขยะในพื้นที่สาธารณะและนำไปทิ้งบริเวณพื้นที่ว่างรอบบ้าน ประชาชนไม่มีการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง และในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลเดิมยังไม่มีแผนแม่บท และยังไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแต่อย่างใด ด้านการจัดการขยะในชุมชนได้ลดปริมาณขยะในครัวเรือน โดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 95.4 การทิ้งขยะรวมในถุงเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 43.5 วิธีการจัดการขยะในครัวเรือนโดยวิธีเผา คิดเป็นร้อยละ 41.8 ประเภทของขยะเป็นขยะประเภ็นผัก ผลไม้ และเศษอาหาร คิดเป็นร้อยละ 57.5 ความรู้ที่ต้องการเพิ่มเติมในด้านวิธีการแยกขยะอย่างถูกวิธีมากที่สุด 860 คะแนน ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 45.42 เจตคติเกี่ยวกับมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 67.35 พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 66.67 การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.45$) และผลการหามาตรการในการจัดการมูลฝอยของประชาชน โดยนำกระบวนการ A-I-C มาประยุกต์ใช้แสดงให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา ร่วมวางแผนในการแก้ไขปัญหา ดำเนินการแก้ไขปัญหาอันก่อให้เกิดโครงการ “เล็มน่าอยู่ไร้มูลฝอย” โดยมีรูปธรรมของการดำเนินโครงการ คือ กองทุนมูลฝอย 1 แห่ง ซึ่งเป็นการสร้างได้และมีการนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การจัดการมูลฝอยอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่อย่างยั่งยืน

มหคุณาภรณ์ ชัยวีรกุล (2556) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลเมืองขลุง จังหวัดจันทบุรี การศึกษาจะเน้นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีสิทธิ์ในการเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองขลุง อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 381 คน นอกจากนี้จะทำการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมเสริมผลการวิจัยเชิงสำรวจ ข้อค้นพบจากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุง มีส่วนร่วมปานกลางในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในภาพรวม แต่เมื่อพิจารณาในรายประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแบ่งออกเป็นกิจกรรม 2 กลุ่ม คือ การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ได้แก่ ร่วมในการดำเนินการ และร่วมในการติดตามประเมินผล ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นการมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย ได้แก่ ร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมได้แก่ ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการขยะมูลฝอย อิทธิพลของผู้นำ อุดมการณ์ของชุมชน และความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน

10) การสืบค้นจากฐานข้อมูลสิทธิบัตร

ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยไทย : <https://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php>

ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: <https://library.tu.ac.th/index.php/th/online-database/thammasat-university-theses>

ฐานข้อมูลวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: <https://library.car.chula.ac.th/screens/mainmenu/tha.html>

The MATTER 6 ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย: <https://thematter.co/social/6-free-thai-online-access-database/53155>

11) เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2548). คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์การ
พัฒนาแผนพัฒนาสามปีและแผนดำเนินงาน). กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

_____. (2550). รวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. ฉะเชิงเทรา: ประสานมิตร

_____. (2556). พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2556. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น.

เจริญ ภัสสะ. (2540). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของรัฐ. วารสารสมาคมรัฐประศาสน
ศาสตร์แห่งประเทศไทย. 12, 58-71).

ติน ปรัชญพทุทธ์. (2535). ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ณัด เดชทรัพย์. (2550). การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยชนะศึก อำเภอกู่เหล็ก
จังหวัดสุโขทัย ตามหลักธรรมาภิบาล. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ
บริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ทองศักดิ์ คุ่มไชนะ. (2555). การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. ขอนแก่น: ศิริพันธ์ ออฟเซ็ท.

นเรศ สงเคราะห์สุข. (2541). จากแนวคิด...สู่การปฏิบัติ: เสี้ยวหนึ่งของประสบการณ์การพัฒนาแบบมี
ส่วนร่วมบนพื้นที่สูง. สำนักพิมพ์พิมพ์ลักษณ์ เชียงใหม่: สำนักงานโครงการพัฒนาที่สูง
ไทย-เยอรมัน.

นัยนา เดชะ (2557) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบล
เลม็ด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บุญทัน ดอกไธสง. (2537). การจัดองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย.

ปภาวรินทร์ นาจำปา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบล
คลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

พระมหานิพนธ์ ปรีบุญโน (เชียงใหม่). (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน
ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม. ปีที่ 4
ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2562.

- วันชัย วัฒนศัพท์. (2554). ระบบทวิภาคีกับการแก้ปัญหาแรงงานในรัฐวิสาหกิจ เอกสารการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กร บรรยายในการสัมมนานายจ้าง. กรุงเทพฯ: กระทรวงแรงงาน.
- วิกรม กรมดิษฐ์. (2554). ชะนะปัญหาของโลก ในเอกสารความรู้ สดร. ลำดับที่ 5 ปีงบประมาณ 2554. กรุงเทพฯ: สถาบันดำรงราชานุภาพ.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2545). การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น: สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่นและไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โพธิ์เพช.
- _____. (2548). การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- มหคุณาภรณ์ ชัยวีรกุล. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง จังหวัดจันทบุรี. ปรินญาญรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี.
- สฤษฎี ธีรภักจนาภิก. (2547). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตเทศบาลต่ง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายและการวางแผน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ,
- กรมควบคุมมลพิษ. (2554). คู่มือแนวทางการลดคัด แยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงศิลปการพิมพ์ (1977) จำกัด.
- สุทธนู ศรีไสย. (2551). สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริยะ หาญหิชัย และ จันทรฉาย จันทรลา. (2561). การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำธารายณ์ อำเภอยะบะดาล จังหวัดลพบุรี. Suranaree J. Soc. Sci. Vol. 12 No. 1; June 2018 (67-85).
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2523). การบริหารการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพบุลย์ ช่างเรียน. (2532). วัฒนธรรมการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- อรรถัย กิกผล. (2559). Urbanization เมื่อ “เมือง” กลายเป็นโจทย์ของการบริหารจัดการท้องถิ่นสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.
- Best, J. W. (1977). Research in Education. (3 rd ed). New Jersey: Prentice hall Inc.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seekingclarify through specificity. n.p.
- Likert, R. A. (1932). Technique for the Measurement of Attitude. Archives Psychological. 3(1), pp. 42-48.

12) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น ด้านวิชาการ ด้านนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ/พาณิชย์ ด้านสังคมและชุมชน รวมถึงการเผยแพร่ในวารสารวิชาการ จดสิทธิบัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย

12.1 ผลของการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาในการบริหารจัดการขยะหรือใช้ในเชิงป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมโดยการคัดแยกขยะที่ถูกต้องวิธี

12.2 แนวทางของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจที่ศึกษาในประเด็นนี้หรือประเด็นที่เกี่ยวข้องเดียวกัน เพื่อขยายผลให้มีข้อมูลสำหรับการพัฒนาต่อไป

13) แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

14) วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล
6. เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประชาชนในพื้นที่เขตบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีจำนวน 17 หมู่บ้าน จำนวน 12,020 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ประชาชนในเขตพื้นที่บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 17 หมู่บ้าน จำนวน 12,020 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความคลาดเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน (สุทธนู ศรีไสย์, 2551) ทำการศึกษาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครสวรรค์ตามตารางกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (N)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n)	ร้อยละของจำนวนประชากร
1	บ้านทัพชุมพล	550	18	4.57

2	บ้านเนินประดู่	567	18	4.72
3	บ้านสันติธรรม	715	23	5.95
4	บ้านดอนวัด	855	28	7.11
5	บ้านหนองปรือ	1041	34	8.66
6	บ้านดอนใหญ่	995	32	8.28
7	บ้านหนองเบน	801	25	6.66
8	บ้านหนองโรง	503	16	4.18
9	บ้านศรีอุทุมพร	777	25	6.46
10	บ้านหนองตะโก	422	15	3.51
11	บ้านถนนโค้ง	1430	46	11.90
12	บ้านหนองเขนง	569	18	4.73
13	บ้านบ่อพะยอม	580	20	4.83
14	บ้านหินก้อน-วังเลา	625	21	5.20
15	บ้านผาแดง	750	24	6.25
16	บ้านหนองกระทุ่ม	305	10	2.54
17	บ้านดงสำราญ	535	17	4.45
	รวม	12,020	390	100

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

- ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพ และจำนวนขยะที่ทิ้งต่อวัน
- ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมาด้วยตนเองจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และจำนวนขยะที่ทิ้งต่อวัน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	มากที่สุด
3 คะแนน	หมายถึง	มาก
3 คะแนน	หมายถึง	ปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	น้อย
1 คะแนน	หมายถึง	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended questions) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เขียนข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงระดับการมีส่วนร่วม

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร สิ่งตีพิมพ์ งานวิจัย และรายงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างคำถาม ซึ่งสรุปได้ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และจำนวนขยะที่ทิ้งต่อวัน แล้วสร้างเครื่องมือตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือในด้านเนื้อหา ภาษา โครงสร้าง ข้อความ ความหมาย และโครงสร้างของแบบสอบถาม ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านมีรายชื่อและตำแหน่งดังต่อไปนี้

- 2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.สุทนต์ ศรีไสย์ ประธานงานวิจัยมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
- 2.2 อาจารย์ ดร.รวงทอง ถาพันธุ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหานาค
- 2.3 อาจารย์ ดร.สมบัติ นวลระยอง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4.1 นำแบบสอบถามไปลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ แล้วคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบอัลฟา (Alpha-reliability Coefficient) 0.8 ขึ้นไปถือว่าเครื่องมืออยู่ในระดับสูงหรือดีขึ้น

4.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย ไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลด้วยตนเองโดยขอความร่วมมือจากผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้าน ช่วยให้คำแนะนำและชี้แนะในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่ ภายในเดือนพฤศจิกายน 2563 โดยการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างและอธิบายข้อความบางประเด็นที่ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามได้ทำการสอบถามเพิ่มเติม

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมการคำนวณด้วยคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ จำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์” สถิติที่ใช้คือ จำนวน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง ประกอบคำอธิบาย

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 “เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์” วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

ส่วนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 “เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์” สถิติที่ใช้คือ จำนวน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล

เกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งเกณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ โดยวิธีการคำนวณช่วงกว้างระหว่างระดับ ตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.21-5.00	หมายความว่า	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.41-4.20	หมายความว่า	มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.61-3.40	หมายความว่า	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.81-2.60	หมายความว่า	น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.80	หมายความว่า	น้อยที่สุด

15) ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

รายการ	ระยะเวลาการดำเนินงาน
--------	----------------------

เสนอโครงร่างโครงการวิจัยและรอผลการพิจารณาจากมหาวิทยาลัยฯ	ก.พ. 2563
เสนอสรุปโครงการเพื่อการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	ก.ค. 2563
เขียนรายงานวิจัย 3 บท (บทที่ 1-3)	มิ.ย.-ส.ค. 2563
เสนอเพื่อพิจารณาครั้งที่ 1 พร้อมแก้ไขตามคำแนะนำ	ก.ย. 2563
เสนอเพื่อพิจารณาครั้งที่ 2 พร้อมแก้ไขตามคำแนะนำ	ต.ค. 2563
สร้างเครื่องมือ และเสนอพิจารณา/พัฒนาเครื่องมือ	
เก็บรวบรวมข้อมูล	พ.ย. 2563
บันทึกข้อมูลลงโปรแกรม วิเคราะห์ข้อมูล และสรุป (บทที่ 4 -5)	
สรุปรายงานวิจัย (5 บท) และบทคัดย่อไทย/อังกฤษ	ธ.ค. 2563
ส่งรูปเล่มฉบับสมบูรณ์ พร้อมตีพิมพ์เผยแพร่	
ส่งรูปเล่มเพื่อพิจารณา ครั้งที่ 1 พร้อมแก้ไขตามคำแนะนำ	ธ.ค. 2563
ส่งรูปเล่มเพื่อพิจารณา ครั้งที่ 2 พร้อมแก้ไขตามคำแนะนำ	

16) งบประมาณของโครงการวิจัย

รายการ	จำนวนเงิน/บาท
1. หมวดค่าตอบแทน	45,0000
1.1 ค่าตอบแทนนักวิจัย (10% ของวงเงินวิจัย ทั้งนี้ไม่เกิน 10,000 บาท)	10,000
1.2 ค่าตอบแทนผู้ช่วยนักวิจัย	5,000
1.3 ค่าเก็บรวบรวมข้อมูล	20,000
1.4 ค่าวิเคราะห์ข้อมูล	10,000
2. หมวดค่าใช้สอย	67,000
2.1 ค่าเผยแพร่ผลงานวิจัย	20,000
2.2 ค่าแปลภาษาอังกฤษ	5,000
2.3 ค่าขอหนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	10,000
2.4 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	20,000
2.5 ค่าจ้างพิมพ์งาน	7,000
2.6 ค่าถ่ายเอกสาร	5,000
3. หมวดค่าวัสดุ	13,000
3.1 ค่าวัสดุสำนักงาน	5,000
3.2 ค่าวัสดุหนังสือตำรา	8,000
รวมงบประมาณทั้งสิ้น	125,000

17) ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

การบริหารจัดการขยะมูลฝอย มีหลากหลายแนวทาง หลากหลายวิธีการ ทั้งนี้การเลือกใช้แนวทางใดแนวทางหนึ่งในการกำจัดขยะมูลฝอยภายในชุมชนนั้น ผู้นำชุมชนควรต้องสร้างความเข้าใจและให้องค์ความรู้วิธีการคัดแยกขยะให้กับประชาชนในชุมชนแต่ละแห่ง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำขยะมูลฝอยนั้นไปกำจัดได้ง่ายและสะดวก เนื่องจากขยะมูลฝอยบางประเภทอาจเป็นขยะมูลฝอยมีพิษต้องใช้วิธีการทำลายที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้ปนเปื้อนต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นแต่ละท้องถิ่นต้องพิจารณา ร่วมกันในการคัดแยกและกำจัดขยะมูลฝอยให้เหมาะสมกับชุมชนของตนเอง

(ลงนาม).....

หัวหน้าโครงการวิจัย

วันที่ ..... เดือน.....พ.ศ. ....

(ลงนาม).....

คณบดี

วันที่ ..... เดือน.....พ.ศ. ....

เป้าหมาย ผลผลิต ตัวชี้วัด และผลการดำเนินงานโครงการวิจัย

ลำดับ	ตัวชี้วัด	หน่วยนับ								หมายเหตุ
		ปีที่ 1		ปีที่ 2		ปีที่ 3		ปีที่ 4		
		เป้าหมาย	ผลที่ได้	เป้าหมาย	ผลที่ได้	เป้าหมาย	ผลที่ได้	เป้าหมาย	ผลที่ได้	
1	ผลผลิตเชิงองค์ความรู้									
	1.1 จำนวนผลงานตีพิมพ์ (ชิ้น)									
	- วารสารระดับชาติที่ สกอ. หรือ สกว. ยอมรับ									
	- วารสารระดับนานาชาติที่ไม่ได้อยู่ในฐาน ISI หรือ Scopus									
	- วารสารวิชาการระดับนานาชาติอยู่ในฐาน ISI									
	- วารสารวิชาการระดับนานาชาติอยู่ในฐาน Scopus									
	1.2 จำนวนผลงานที่นำเสนอในที่ประชุม/สัมมนา (ชิ้น)									
	- ระดับชาติ									
	- ระดับนานาชาติ									
	1.3 อื่น ๆ (โปรดระบุ)									
2	ผลผลิตเชิงผลิตภัณฑ์/นวัตกรรม									
	2.1 จำนวนโครงการวิจัยต่อยอด (โครงการ)									

ลำดับ	ตัวชี้วัด	หน่วยนับ								หมายเหตุ
		ปีที่ 1		ปีที่ 2		ปีที่ 3		ปีที่ 4		
		เป้าหมาย	ผลที่ได้	เป้าหมาย	ผลที่ได้	เป้าหมาย	ผลที่ได้	เป้าหมาย	ผลที่ได้	
	2.2 จำนวนโครงการขอทุนขนาดใหญ่จากแหล่งทุนภายนอก									
	2.3 จำนวนผลิตภัณฑ์/นวัตกรรม (ชิ้น/ระบุชื่อ)									
	2.4 เอกสารการยื่นจดอนุสิทธิบัตร (เรื่อง)									
	2.5 เอกสารการยื่นจดสิทธิบัตร (เรื่อง)									
	2.6 เทคโนโลยีที่สามารถนำไปถ่ายทอดได้ - จำนวนโครงการ/จำนวนครั้ง - จำนวนผู้ได้รับประโยชน์ (คน/ชุมชน)									
	2.7 ข้อเสนอเชิงนโยบาย/ข้อเสนอเพื่อแก้ไขปัญหา (จำนวนข้อเสนอ)									
	2.8 การนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น ที่หน่วยงานที่นำไปใช้ประโยชน์มีเอกสารรับรอง (เรื่อง)									
	2.9 อื่น ๆ (ระบุ).....									

